

Koronavirusepidemian vaikutus syövänhoitoon

Syövänhoidon vastuualueella Tampereen yliopistollisessa sairaalassa on panostettu syöpäpotilaiden turvallisuudesta huolehtimiseen koronavirusepidemian aikana. Syöpähoitot heikentävät immuunipuolustusta ja syöpäpotilaat ovat sitä kautta alttiimpia saamaan infektiota ja niiden vaikeampia muotoja. Riskiryhmään kuuluvina syöpäpotilaiden suojeleminen virustartunnalta on ensiarvoisen tärkeää. Epidemian vaikutuksista toimintaan syövänhoidon yksiköissä kysyttiin syövänhoidon vastuualueen johtotiimiltä.

Kysymyksiä koronakeväästä

1. Minkälaisia vaikutuksia koronavirusepidemialla on ollut käytännön toimintaan syöpätautien vastuualueella?

Potilaiden hoitokäynnit on pystytty tilanteesta huolimatta toteuttamaan kullekin potilaalle turvallisilla hoitovaihtoehdoilla huomioiden. Kenenkään hoitoja ei ole lopetettu virusepidemiasta johtuen, mutta hoitoja on voitu muokata ja hyvin pienellä osalla potilasta tauotettu. Hoitojen toteutuksessa on panostettu turvallisuuteen mm. valkosolukasvutekijöitä käyttöönottamalla niissäkin tilanteissa, joissa normaalioloissa ei olisi tarvetta.

Töitä on tehty kovasti sen eteen, että on saatu kartoitettua ja tavoitettua ne potilaat, joiden seurantakäynnit on ollut mahdollista siirtää toteutettavaksi etänä. Epidemian alusta puhelimitse pidettyjä etävastaanottoja on nyt toteutunut yli 1400 kappaletta. Lääkärit ovat selkeästi nähneet potilaita vähemmän kasvokkain. Puhelinkontaktia informatiivisempia videovastaanottojakin on pidetty, tosin niiden hyödyntämistä on rajoittanut videokameroiden saatavuus, sillä ne loppuivat jopa maahantuojalta. Kameran ovat tällä hetkellä loppuneet jopa maahantuojalta.

Huhtikuun aikana otettiin käyttöön verkkopoliklinikan kautta potilaille lähetettävä sähköinen korona-oirekysely. Potilas täyttää kyselyn lääkahoitoon tuloa edeltävästi ja oireiselle potilaalle soitetaan, tarkistetaan oireet ja annetaan toimintaohjeet. Koko sairaalaa koskevat toimintaohjeistukset on kerrattu epidemian aikana, mutta on luotu myös omia hygieniaohteita koskien syöpäpotilaiden turvallista hoidon toteuttamista. Ohjeistukset on käyty läpi huolellisesti yksiköiden henkilökunnan kanssa. Potilaita on informoitu epidemian aikaisista toimintatavoista kutsun mukana lähetetyllä ohjekirjeellä. Sekä ulkoisten verkkosivustojen että henkilökunnan intrasivustojen sisältöjä on tarkastettu päivittämällä olemassa olevat ja lisäämällä uudet toimintaohjeet kaikkien saataville. Tiedotusta on lisätty uutisoinnin muodossa.

2. Miten syövänhoidon vastuualueella on varmistettu hoitokäyntien turvallinen toteutuminen?

Tartuntojen minimoimiseksi kättelyt ja halailut on kielletty. Potilaita on ohjeistettu, etteivät tule oireisina sairaalaan. Odotustiloissa on tehty järjestelyitä niin, että vain joka toiselle tuolille voi istua riittävän etäisyyden pitämisen takaamiseksi. Huhtikuussa tehtiin yliopistosairaalaa koskeva päätös, että immuunipuutteisia potilaita hoitava henkilökunta käyttää kirurgisia suu-nenäsuojuksia lähipotilaskontakteissa. Toimintatavan käyttöönoton ohjeistus julkaistiin intran sivustoilla ja osastonhoitajat huolehtivat suojavarustusten tilaamisen omiin yksiköihinsä. Kun tarvikejakeluun saatiin luotua toimivat jakeluketjut isommista tilausmääristä, suojavarusteita on ollut riittävästi henkilökunnan käytettävissä. Toiminnassa hyvä keskusteluyhteys ja tuki infektiolääkäreiltä on ollut iso apu.

Kaikki, joiden kohdalla on syntynyt pienikin epäily virustaudista, ovat päässeet koronatesteihin. Sädehoitoyksikköön on perustettu oma koronanäytteenottopiste, joka palvelee pääosin sädehoidossa käyviä potilaita mahdollista nopean diagnostiikan heidän osaltaan. Toimintatavalla turvataan myös sädehoidon henkilökuntaresursseja tilanteessa, jossa osajaja ei ole otettavissa tilalle mistään, jos suuri osa henkilökunnasta altistuisi virustartunnalle ja joutuisi karanteeniin.

3. Mikä tilanteessa on ollut haastavaa ja miten haasteet on saatu ratkaistua?

Erityisen haastavaa oli heti epidemian alkuvaiheessa, kun hiihtoloman jälkeen matkoilta palanneita hoitajia ja lääkäreitä oli samaan aikaan useampia karanteenissa. Lääkäreillä on ollut osin mahdollisuus

tehdä töitä etänä, mikä hiukan helpotti tilannetta. Iso asia on ollut myös, että erikoistuvien lääkäreiden työpanosta on siirretty ensiapu Acutan ja Valkeakosken sairaalan päivystysrinkiin. Heidän työpanoksensa on ollut pois hoitavasta henkilökunnasta syöpätaudeilla ja tehtävänsä on jaettu jo ennestään kovin työllistettyjen erikoislääkäreiden kesken. Syöpätautien poliklinikan lääkehoidosta on myös ajoittain ollut paljon hoitajia pois. Potilaat on kuitenkin saatu hoidettua. Pahimpaan henkilökuntapulaan syöpätautien poliklinikalle on saatu ammattitaitoista henkilökuntaa avuksi syöpätautien vuodeosastoilta. Toisin kuin useilla muilla vastuualueilla, syövänhoidon vastuualueella ei ole voitu toimintaa ajaa alas, päinvastoin syöpälääkehoitokäyntimäärät ovat jopa lisääntyneet.

4. Miten syöpäpotilaat ovat suhtautuneet tilanteeseen?

Erityisesti epidemian alkuvaiheessa potilaat olivat ahdistuneita ja huolissaan. Yhteydenottoja tuli valtavasti puhelimitse ja sähköisesti verkkopoliklinikan kautta. Tilanteesta aiheutui häiriö hetkeksi, kun ei pystytty vastaamaan riittävästi potilaiden tiedontarpeeseen. Sittemmin tilanne on korjaantunut ja potilaat ovat suhtautuneet tilanteeseen hyvin asiallisesti. Syöpäpotilaat ovat aktiivisia ja hyvin perillä asioistaan. Potilaat ovat esimerkiksi itse kyselleet videovastaanottojen mahdollisuudesta ja olleet vaatimassa henkilökunnalle suu-nenäsuojusten käyttöä. Kesän jälkeen yksikössämme ollaan toteuttamassa syöpäpotilaille suunnattu kysely, jossa kartoitetaan potilaiden mielipiteitä hoitoon pääsystä, tiedonsaannista ja mielialasta koronaepidemian aikana.

5. Miten henkilökunnan riittävyyteen on varauduttu ja jaksamista turvattu?

Varotoimena henkilökunnan kaikki yhteiset fyysiset kokoontumiset on kielletty ja koulutustilaisuudet peruttu. Käytännön työssä oleva hoitohenkilökunta on ollut mahdollisimman vähän tekemisissä keskenään. Ruokailuja on porrastettu niin, että kaikki eivät käy samaan aikaan ruoka- tai kahvitauoilla. Yhteisiä asioita käsitellään skype-etäkokouksien välityksellä ja sähköpostitse. Hallinnollisina työpäivinä on mahdollisuus tehdä etätyötä kotoa käsin. Tutkimusvapaita on jouduttu perumaan riittävän henkilökuntaresurssin takaamiseksi.

Jaksamisen tukena työterveysaseman palvelut ovat koko henkilökunnan käytettävissä. Työyhteisönä syöpätautien poliklinikan henkilökunnalle työssä jaksamisen tueksi pidettiin työterveysaseman psykologin luennot etäyhteyden välityksellä ja pienryhmissä. Vuorotyötä tekevien työvuoroitointia huomioidaan edelleen ja kesän lomat päästään näillä näkymin pitämään vähintään kolmen viikon jaksoissa. Hoitohenkilökunnan jaksamista koronaepidemian aikana on kartoitettu tänä keväänä tehdyllä kyselytutkimuksella, josta vastaukset eivät ole vielä käytettävissä.

6. Miten on varauduttu tilanteen pitkittymiseen ja mahdolliseen pahentumiseen syksyllä?

Tilanteen pitkittymiseen varaudutaan edelleen mm. digitaalisten palveluiden edelleen kehittämällä. Verkkopoliklinikan käyttöastetta pyritään lisäämään samoin videovastaanottojen määrää. Tässä on nähtävissä eteenpäin suunnaten hyviäkin asioita, kun etäyhteyksien käyttöönottoa voidaan hyödyntää jatkossakin. Huomioitava on, että syövänhoidossa suuri osa toiminnasta on kuitenkin sellaista, jota ei voida videovastaanotolla korvata. Valtakunnallisesti syövänhoidon yksiköiden lääkärit kautta maan ovat kokoontuneet viikoittain etäyhteyden välityksellä keskustelemaan yhtenäisistä hoitolinjauksista ja varautumissuunnitelmasta tulevaan.

Haastateltavana olivat syövänhoidon vastuualueen johtotimiläiset: vastuualuejohtaja **Tuula Lehtinen** ja hänen varahenkilönsä **Maarit Bärlund**, jotka ovat yhteistyössä luotsanneet syövänhoidon vastuualueen asioita koronapandemian aikana. Tuula Lehtinen on työskennellyt Taysissa 40 vuotta ja viimeiset 8 vuotta vastuualuejohtajana. Tuulan jäädessä eläkkeelle syksyllä 2020 jatkaa Maarit vastuualuejohtajana kauden loppuun.

Kuvassa Maarit Bärlund (vas) ja Tuula Lehtinen (oik).